

NÖVÉNYVÉDŐSZEREK KEZELÉSE

Kulcsfontosságú a gazdák és a raktározást végzők számára

Számos nem EU-s ország jelentős nettó exportőr az olajos magvak, különösen a szójabab, napraforgómag, és kisebb mértékben a repcemag terén. Az ilyen olajos magvak jelentős részét az Európai Unió (EU) országaiba, különösen Ausztriába, Belgiumba, Németországba, Hollandiába és Spanyolországba szánják.

Kulcsfontosságú, hogy az olajos magvak növényvédőszer-szennyezettsége ne haladja meg az EU Rendeletben meghatározott értékeket.

Maximális EU határértékek növényvédőszerre*) (MRL - Nem teljes lista)

*) Az EU Rendeletek változhatnak. A legfrissebb információkat lásd: <https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database>

REPCEMAGON	mg/kg	NAPRAFORGÓMAGON	mg/kg	SZÓJABABON	mg/kg	LENMAGON	mg/kg
Bifenil	0,01	Azoxistrobin	0,5	Antrakion	0,02	2,4 D	0,05
Karbendazin	0,1	Kaptán	0,07	Klórpirifosz	0,1	Klórpirifosz	0,01
Klórmekvát	7,0	Klórmekvát	0,01	Klórpirifosz-metil	0,05	Lambda-cihalotrin	0,2
Klórpirifosz	0,04	Klórpirifosz	0,01	Klotianidin	0,02	Cipermetrin	0,2
Klórpirifosz-metil	0,05	Klórpirifosz-metil	0,05	Ciprokonazol	0,07	Glifozát	10,0
Cipermetrin	0,2	Cipermetrin	0,2	Dikvát	0,3	Haloxifop	0,01
Ciprokonazol	0,4	Deltametrin	0,05	Foszetil-Al	2,0	Imidakloprid	0,05
Dimetoát	0,01	Diklórfosz	0,01	Glufozinát	2,0	Malation	0,02
Dikvát	1,5	Dikvát	0,9	Glifozát	20,0	MCPA	0,1
Ditiokarbamátok	0,5	Glifozát	20,0	Haloxifop	0,5	Pirimifosz-metil	0,5
Fluopiram	1,0	Imidakloprid	0,1	Heptaklór	0,01		
Fluazifop-p	9,0	Lambda-cihalotrin	0,2	Malation	0,02		
Flutriafol	0,5	Malation	0,02	Parakvát	0,02		
Foszetil-Al	2,0	Mepikvát	40,0	Pirimifosz-metil	0,5		
Glifozát	10,0	Pirimifosz-metil	0,5	Procimidon	0,02		
Glufozinát-ammónium	1,5	Tetrametrin	0,01				
Haloxifop	0,2						
Imidakloprid	0,1						
Malation	0,02						
Mepikvát	15,0						
Parakvát	0,02						
Pirimifosz-metil	0,5						
Tebukanozol	0,5						
Tiakloprid	0,6						

A növényvédőszer helytelen használata károsíthatja a fogyasztók egészségét. Ez gyakran megakadályozza a kereskedők és a feldolgozóipar részéről az olajos magvak és gabonafélék felvásárlását, mivel a jogszabályok miatt ezeket a termékeket nem értékesíthetjük az EU piacain élelmiszerként vagy takarmányként.

A 396/2005 EU rendelet magas szintű fogyasztóvédelmet és harmonizált rendelkezéseket vezet be az EU-ban a növényi és állati eredetű élelmiszereken és takarmányokon, illetve azokban található növényvédőszer-maradék határértékekre (maximum residue levels – MRL) vonatkozóan.

Ez az EU-ban előállított vagy felhasznált minden olyan friss és feldolgozott élelmiszerre vagy takarmányra vonatkozik, amiben növényvédőszer-maradvány lehet jelen.

Az EU rendszeresen felülvizsgálja minden jóváhagyott hatóanyag MRL-jét. Az EU weboldalán megtalálható egy adatbázis, amelyből megállapítható, hogy egy adott terményre és növényvédőszerre milyen MRL érték vonatkozik. Az MRL értékek megtekinthetők termény, terménycsoport, terménykód vagy növényvédőszer szerint, az EU összes nyelven.

Lásd: <https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database>

Ez a brosúra olajos magvakkal kereskedő, azokat feldolgozó, illetve raktározó vállalatok összehangolt fellépésének eredménye, amit az alábbi szervezetek koordináltak: MVO – Hollandiai Olaj- és Zsíripari Szervezet, FEDIOL – Az EU Növényi Olajipari és Fehérjeipari Szövetsége, COCERAL – AZ EU Gabona-, Rizs-, Takarmány-, Olajos Mag-, Olívaolaj-, Zsiradék- és Agrártermék Szövetsége, Het Comité – A Hollandi Királyi Gabona- és Takarmánykereskedelmi Egyesület, UNISTOCK – Az ömlesztett agrártermékekkel foglalkozó professzionális kikötői raktárak EU-s szövetsége.

ÚTMUTATÓ GAZDÁKNAK

(Helyes mezőgazdasági gyakorlat)

- Csak ismert szállítótól vásároljon növényvédőszer. Ne vásároljon növényvédőszeret ismeretlen forrásból. A hamisított és illegális növényvédőszer kereskedelme egyre nő. Az ilyen növényvédőszer tiltott anyagokat tartalmazhatnak és veszélyeztethetik az emberi egészséget és a környezetet. Emiatt, a velük kezelt termények eladhatatlanok lehetnek.
- Ügyeljen minden alkalmazott szer esetén az élelmezés-egészségügyi várakozási idő betartására. Ellenkező esetben, a szer nyomokban a magvakban marad, és ezek értékesítése nem lesz lehetséges, mivel ezek a magok nem felelnek majd meg a 396/2005 EU Rendeletnek.
- A növényvédőszer kipermetezésekor tartsa be a javasolt adagolást. A javasoltnál magasabb adag használata a betakarított terményben magasabb maradványszintekhez vezet, így azok nem felelnek majd meg az EU növényvédőszer-maradék határértékeinek (MRL). A javasolt adagolástól való eltérés a munkások egészségét vagy biztonságát is veszélyeztetheti.
- Ha különféle termények találhatók szomszédos táblákon, ügyeljen a permetezőeszköz megfelelő beállítására, hogy minimalizálja a növényvédőszer átkerülését a szomszédos táblára. Ne permetezzen növényvédőszerrel erős szélben.
- Ügyeljen rá, hogy az olajos magvak szállításhoz használt jármű teljesen tiszta legyen, így azok ne szennyeződhetnek a járműben korábban szállított vegyszerekkel, vagy más mérgező anyagokkal.
- A gazdaságban a vegyszereket a terményektől és vetőmagtól elkülönítve kell tárolni. A növényvédőszerrel teljesen zárva kell tárolni, hogy azok ne szivároghassanak.
- Ügyeljen rá, hogy a műtrágyát, gépolajat és egyéb folyadékokat a gabonától és olajos magvaktól elkülönítve tárolja.
- Ügyeljen rá, hogy a vetőmagnak szánt magvakat elkülönítse az eladásra szánt magtól, elkerülve a növényvédőszerrel való szennyeződést.
- Ügyeljen az olajkinyerés előtti szárítási eljárások megfelelő ellenőrzésére az olajos magvak/diófélék esetén. A szárítási eljárások pl. bifenil, antrakion, 2-fenil-fenol jelenlétéhez vezethetnek a növényi olajokban, ezek szintén a 396/2005 EU Rendelet hatálya alá esnek. Közvetett szárítás esetén ezek az anyagok általában alacsonyabb szintet érnek el, mint közvetlen szárítás esetén. A szárítási technikák/eszközök/üzemanyagok/ eljárások módosításával csökkenthető ezen anyagok keletkezése a szárítás során.
- Ügyeljen rá, hogy a műtrágyák vagy biostimulánsok használata során ne lépje túl az EU MRL-értékeket (pl. foszfónát tartalmú termékek használata a fosztil-AI MRL-értékének túllépéséhez vezethet).

A növényvédőszeres körülmények közötti használata a mindannyiunkat érintő kereskedelmi problémák elkerülése érdekében elengedhetetlen.

Gondoskodjunk együtt a termelés és kereskedelem védelméről a helyes mezőgazdasági gyakorlat és megfelelő növényvédőszer-használat révén.

ÚTMUTATÓ A RAKTÁROZÁST VÉGZŐKNEK

- Ügyeljen rá, hogy ne legyen szivárgás a silókban, ami a tárolt gabonák vagy magvak szennyeződéséhez vezethet.
- Tisztítsa meg a siló belső falait minden alkalommal, amikor eltérő gabonát vagy magvat tárol abban, hogy elkerülje a keveredést. A siló belső falainak tisztítása elengedhetetlen, ha a legutóbb tárolt termék vegyszerekkel kezelt gabona vagy mag volt.
- Tisztítsa meg a szállítóeszközöket (rédlerek, futószalagok, stb.) az áru változása esetén, különösen, ha a növényvédőszerrel kezelt burgonya, mag vagy gabona haladt azokon végig.
- A tárolás során peszticidek használata csak a gabonákhoz engedélyezett, az olajos magvakhoz nem, az egyetlen kivétel a foszfín. A rovarok ritkán támadják meg az olajos magvakat, ezért a megelőző intézkedéseket egyedi alapon, a helyzetnek megfelelően kell áttekinteni.
- Amennyiben a tárolt gabonák peszticides kezelése szükséges, az alkalmazott kezeléseket dokumentálni kell. Ez biztosítja, hogy a műveletek során minden probléma visszakövethető legyen az ellátási láncban a gazdától a fogyasztóig. A dokumentációnak tartalmaznia kell:
 - dátum,
 - kezelés ideje,
 - hatóanyagok típusa,
 - adagolás,
 - rédlerek tisztítása a kezelés után: a kezelő aláírása és a tisztítás típusának leírása
- Amennyiben a gabonák védelme céljából permetező berendezés található a raktárban, olajos magvak szállítása előtt a rédlereken keresztül az alábbi elemeket rendszeresen ellenőrizni kell:
 - a korábban tárolt gabonát eltávolították a futószalagokról/rédlerekről,
 - a rédlereket/futószalagokat megtisztították és minden növényvédőszer-maradékot eltávolították,
 - a permetező berendezést kikapcsolták,
 - a fűvókák nem szivárognak a futószalagokra vagy rédlerekre.

Ezeket az ellenőrzéseket dokumentációval bizonyítani kell.

MIT TEHETÜNK MÉG?

Tárolás során csak foszfint, egy csekély maradékú növényvédőszer használjon, amelyet napraforgómaghoz és más olajos magvakhoz is jóváhagytak.

Foszfán és foszfidsók (foszfán és foszfánt termelő vegyületek (releváns foszfidsók) összege, foszfán formájában kifejezve)	MRL (mg/kg)
Lenmag	0,05
Kukorica	0,7
Repce	0,05
Szójabab	0,05
Napraforgómag	0,05

Meglévő MRL-ek törlése nem megújított hatóanyagok esetén

AZ EU növényvédőszer forgalomba hozataláról szóló (1107/2009/EK) rendelete meghatároz egyes feltételeket, az ún. kizárási (cut-off) feltételeket. Az ilyen feltételeknek megfelelő hatóanyagok nem hagyhatók jóvá kockázatelemzés nélkül, kizárólag az általuk okozott egészségügyi vagy környezeti kockázatok szerint.

Ennek következményeképp az emberi egészségügyi kizárási feltételek alá eső hatóanyagokat tartalmazó növényvédőszer engedélyt visszavonják, és a meglévő MRL-eket törlik (vagyis azokat 0,01 mg/kg-ban vagy a releváns észlelési határértékben határozzák meg). Ilyen anyagok esetén nem mindig van átmeneti időszak a felülvizsgált MRL bevezetésére, ami a megfelelő jogszabályok hatályba lépését követően akár 6 hónapon belül is hatályba lépéshat, sőt még korábban is.

Megfelelő felkészülés hiányában az MRL ilyen változásai komoly problémákat és kieséseket okozhatnak az EU-val való terménykereskedelemben.

Az EU tervezett döntéseit hatóanyagok megújításának elutasításáról az 1107/2009/EK Rendelet alapján, amelyek alapján később csökkenhetnek az MRL-ek, már korai szakaszban jelentik a Kereskedelmi Világszervezetnél (WTO) a Kereskedelem technikai akadályairól szóló megállapodás (TBT) alapján, így ezek nyilvánosak. A vonatkozó MRL-ek csökkentéséről szintén értesítik a WTO-t az előkészítési szakaszban az Egészségügyi és növény-egészségügyi intézkedésekről szóló megállapodás (SPS) alapján. Nem-EU-s országok hatóságai is beavatkozhatnak ezekben a folyamatokban. Azon hatóanyagok esetén, amelyek esetén nem indítanak megújítási eljárást a gazdaságilag érdekelt felek, vagy amelyek esetén azok visszavonták kérelmüket, az EU növényvédőszer-adatbázisának honlapján nyilvánosan elérhető a hatóanyagok engedélyének lejáratának dátuma.

1) G/SPS/GEN/1494/Rev.1 Egészségügyi és Növény-egészségügyi Intézkedések Bizottsága - Növényvédőszer-maradványok határértékeinek folyamatban lévő felülvizsgálata az Európai Unióban - Az Európai Unió közlése - Felülvizsgálat